

Hans Wansink over studietempo en studieuitval

Wie is Hans Wansink? Hij is research fellow van de Wiardi Beckman Stichting (het wetenschappelijk bureau van de PvdA) en redacteur van de Volkskrant-opiniepagina.¹ Volgens zijn LinkedInprofiel behoort het tevens tot zijn redactionele taken Op-Eds te schrijven:² opiniërende artikelen of commentaren die niet noodzakelijkerwijs de mening van de hoofdredactie weerspiegelen.³ Gisteren publiceerde hij op de opiniepagina een groot opgemaakt commentaar (6/8/2014) naar aanleiding van twee artikelen (5/8/2014) over de matchingprocedures (studiekeuzechecks) voor aanstaande studenten.⁴ Zijn no-nonsense boodschap: studeren moet minder vrijblijvend worden, zodat minder studenten uitvallen en 90% van de studenten in de nominale cursusduur het bachelordiploma haalt (dus w.o. in 3 en hbo in 4 jaar). Maar, meneer Wansink, uw verhaal beantwoordt niet aan de journalistieke normen van een kwaliteitskrant.

1. U bepleit ‘een bindend studie-advies na het eerste jaar, zoals de Universiteit Leiden heeft ingevoerd’ om een einde te maken aan ‘de vrijblijvendheid die adviezen en studiekeuzechecks nu kenmerken’. Wablief? Het bindend studieadvies (BSA) is inmiddels in alle bacheloropleidingen van het Nederlandse hoger onderwijs ingevoerd. Kennelijk bent u niet op de hoogte van de ontwikkelingen die het hoger onderwijs in de laatste decennia heeft doorgemaakt.
2. Ook stelt u voor, selectie aan de poort in te voeren (‘op onderdelen die cruciaal zijn voor het volgen van een bepaalde bacheloropleiding’). U heeft recht op uw eigen mening, maar uw argumentatie rust op drijfzand. U adstrueert uw voorstel namelijk met de bewering dat selectie aan de poort reeds gemeengoed is in *vele hbo-opleidingen*, bijvoorbeeld in de kunstensector. Neen dus: er rust een wettelijk verbod op selectie via toelatingsexamens. Opleidingen in de kunstensector vormen (evenals numerus-fixus opleidingen) een *uitzondering* op het wettelijke verbod, dat is ingegeven door het idee van een dóorlopende leerlijn van havo en vwo naar hbo en w.o.
3. De functie van dwingende selectieprocedures aan de poort (en van vrijblijvende matchingprocedures vóór de poort) is aspirant-studenten ervan te weerhouden aan een opleiding te beginnen die voor hen te hoog gegrepen is. Maar u maakt geen woord vuil aan de verplichting die daaruit voor de ontvangende faculteit voortvloeit: afstemming van het opleidingsprogramma op de verschillen in beginniveau van de toegelaten (c.q. gematchte) studenten. Met uw selectie aan de poort wilt u studie-uitval voorkomen, maar u vergeet dat daartoe tegelijkertijd het propedeuseprogramma geflexibiliseerd moet worden om *potentieel-geschikt* geachte studenten optimale kansen op studiesucces te bieden. Anders gezegd: bij invoering van selectie aan de poort is het niet meer dan redelijk dat de selectieve functie van het propedeuseprogramma (na de poort) wordt afgebouwd.
4. U acht het onaanvaardbaar, meneer Wansink, dat de meeste studenten vertraagd raken in hun studie. U bepleit een hogeronderwijsstelsel waarin slechts 10% van de bachelorstudenten de nominale cursusduur overschrijdt. Voorwaar een parmantig streefpercentage dat wel om enige toelichting vraagt. Bedoelt u dat 90% van het *gehele* uitstroomcohort hun bacheloropleiding in of binnen de nominale cursusduur moet doorlopen?
5. Bij het stellen van dit streefpercentage vergeet u dat de nominale cursusduur is afgestemd op *voltijdse* studenten. In uw gesimplificeerde visie is er blijkbaar geen plaats voor *deeltijdstudenten*. Studenten die een baan hebben naast hun studie of die de wettelijke zorgplicht voor hun kinderen hebben: vindt u niet dat hun een aanspraak op een aangepaste, langere cursusduur moet worden gegeven? En in hoeverre moeten faculteiten volgens u rekening houden met *werkstudenten*, die een lager studietempo hebben omdat ze hun studie en levensonderhoud met baantjes willen bekostigen, in plaats van studieschulden op te bouwen met een rentedragende studielening? Noch als onafhankelijke journalist noch als lid van de emancipatiepartij PvdA en als research fellow van de WBS kunt u deze vragen onbeantwoord laten.

¹ <http://www.wbs.nl/platform/gebruikers/hans-wansink/profiel>

² <http://nl.linkedin.com/pub/hans-wansink/11/540/51b>

³ <http://en.wikipedia.org/wiki/Op-ed>

⁴ <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/3184/opinie/article/detail/3714234/2014/08/06/Studeren-moet-minder-vrijblijvend-worden.dhtml> (6/8/2014);

<http://www.volkskrant.nl/vk/nl/5288/Onderwijs/article/detail/3713051/2014/08/05/Dagje-proefstuderen-heeft-nauwelijks-effect-op-uitval.dhtml> (5/8/2014)

6. U bent gecharmeerd, meneer Wansink, van het hoge opleidingsrendement van de innovatieve *university colleges*. U stelt ze ten voorbeeld aan de traditionele faculteiten in het Nederlandse hoger onderwijs, maar u verzuimt een realistische schets te geven van de condities waaronder een *university college* functioneert: (a) een klein, *residential college* met een rijke studie- en leefomgeving, waarvoor echter hoge deelnamekosten in rekening worden gebracht; (b) selectie aan de poort waarbij vooral op hoge studie-inzet gelet wordt (deeltijd- en werkstudenten worden geweerd); (c) vervolgens wordt de beoogde studie-inzet afgedwongen met strenge studievoortgangsbewaking; (d) in de onderwijsdoelen wordt zware nadruk gelegd op academische vorming (taalvaardigheid, kritisch denken); (e) studenten worden in de gelegenheid gesteld een persoonlijk studiepakket samen te stellen (zoals in een Amerikaans *liberal arts college* gebruikelijk is), afgestemd op het eigen beginniveau en de eigen talenten van de individuele student. Durft u nu echt staande te houden, meneer Wansink, dat dergelijke kleine, rijke eliteschooltjes model kunnen staan voor de richting waarin ons *hoger onderwijs voor velen* zich moet ontwikkelen? U maakt zich aan een utopische argumentatietruc schuldig: wat onder optimale condities haalbaar is gebleken, moet volgens u haalbaar worden geacht, ongeacht de vraag of de bedoelde condities vervuld kunnen worden.

7. Al met al, meneer Wansink, heeft uw artikel niet het karakter van een zorgvuldige analyse van een onafhankelijke journalist. U bekommert zich niet om de belangen van studenten. Uw artikel lijkt veeleer op een tendentieuze lobbyverhaal, uitgebracht namens een centrum-rechts kabinet en gevoed door de kortzichtige bedrijfsbelangen van universiteiten en hogescholen. Wat ik u in dit verband nog het meest kwalijk neem, is dat u bij de ondertekening van uw artikel geen gewag heeft gemaakt van uw werkrelatie met de Wiardi Beckman Stichting.

Wes Holleman
weblog onderwijs 7-8-2014
<http://www.onderwijsethiek.nl>